

Duh i duša.

Priopćio: **Dr. Vilim Keilbach.**

Pitanjem o odnosu duha prema duši bavilo se Njemačko filozofsko društvo (»Deutsche Philosophische Gesellschaft«) na svom 13 zasjedanju u Berlinu od 21—23 septembra ove godine. U službenom rasporedu je bila samo jedna tema sa tri predavanja predviđena, a bila je formulirana po djelu L. Klagesa »Der Geist als Widersacher der Seele« (Leipzig 1929): Duh i duša.

L. Klages ima veliku zaslugu na području grafologije i karakterologije. Kao filozof i psiholog zastupa jednu posve svojstvenu »životnu filozofiju« (Lebensphilosophie), koja je u svome temelju prožeta nepremostivom metafizičkom oprekom duha i duše, duha i života. Duševnom činiocu pripisuje vrijednosnu i stvaralačku ulogu u životu, dok u duhu vidi »suparnika« koji sprečava razvitak života. Taj tako shvaćeni dualizam duh-duša pojavio se jednom u povijesti, ne zna se odakle, a izazvao je postepeno propadanje životnih vrijednosti. Duh je doduše džinovskim koracima unaprijedio tehniku i civilizaciju, ali njegovi uspjesi — rekordni brojevi — postali su pravom tragikom života. Klages hoće da brani život i da mu iznova pomogne do svojih prava, nažalost s odlučnošću strasnog borca, koji uslijed svoje pretjerane protuduhovne uzbuđenosti pada u monizam života. Duh u izvjesnoj mjeri doduše je suparnik »života«, ali ion sam je uprkos tom suparništvu također dio toga života; duh dakle nije samo suparnik života. Pa i pored te jednostranosti mora se ipak priznati, da je Klages u svojoj kritici i u svojim izvodima vanredno originalan, iako često neispravan. Njegov način promatranja problema je vrlo zanimljiv i privlačan. On je bez sumnje jedan od najoriginalnijih mislilaca sadašnjice.

U Njemačkoj je vladalo veliko zanimanje za taj kongres, i to iz dva razloga. Prvo, jer je Klages trebao lično doći na kongres; mjesto njega je međutim u zadnji čas stigao brzojav, kojim je Klages javio da je uslijed naglog oboljenja (»promuklosti«) zapriječen. A drugo, jer je Klages otvoreni protivnik kršćanstva, koje smatra religijom »duha«; ali u tom pogledu zapravo ne treba Klagesa pobijati, jer njegovi napadaji na kršćanstvo uvjetovani su nepoznavanjem historijskog i dogmatskog kršćanstva, pak uslijed toga ne pogađaju pravo kršćanstvo.

Na dnevnom redu bila su samo tri predavanja.

Poznati psiholog E. Spranger (Berlin, nedavno imenovan za upravnika Njemačkog kulturnog zavoda u Tokiu) govorio je o pitanju »Duša i duh«. U smislu Diltheyove škole branio je protiv Klagesa prvenstvo duha; duh je nad dušom i u duši — princip, koji »izdržavaju« tijelo i duša.

Profesor H. Heimsöeth (Köln) naglasio je u svome predavanju »Životna filozofija i metafizika« kako s jedne strane životna filozofija teži za metafizikom, a kako se s druge strane današnja metafizika sve više ravna po »čovjeku« i »životu«; zadaća je današnje filozofije da sjedini životnu filozofiju sa metafizikom u obliku jedne nove ontologije, koja će u isti mah biti i statička i dinamička ontologija.

Profesor E. Rothacker (Bonn) govorio je slično kao Spranger u smislu Diltheyove škole »O biti stvaralačkoga«. Protiv Klagesove teze (»reines, schöpferisches Werden«) branio je govornik kao najvišu ideju stvaranja pojam stvaranja iz ničega (»creatio ex nihilo«).

Kako sam iz raznih izvještaja mogao vidjeti, kongres je uprkos svojoj vanrednoj savremenoj temi u mnogom pogledu razorio nade, koje su u njega bili polagali sami učesnici njegovi. Ali i ostali zainteresovani krugovi su razočarani. Jedni smatraju pogreškom, što je kongres obzirom na konkretni uspjeh odveć bio uvjetovan ličnim učešćem Klagesa, koji u zadnji čas »nije došao«. Drugi se opet tuže, da je i sam nivo diskusije protiv očekivanja bio katkad nedoličan i za filozofiju porazan.

Ne može se još reći da li ili u kojoj mjeri je ovaj kongres Njemačkog filozofskog društva polučio svoju svrhu. To će se tek pokazati na njegovim plodovima. Ako je njegov neuspjeh doista tako zamašan, kako nam se danas na osnovi samoga toka kongresa mora činiti, onda je to bez sumnje velika šteta, koju mora iskreno žaliti svaki onaj koji traži istinu.

Marija majka Isusova u Sv. Pismu.

Prikaz knjige: **Franz Michael Willam: Das Leben Marias, der Mutter Jesu**, Wien 1936, str. X. + 587, Herder.

Nikola Žuvić.

Nedavno je izišao Franz Michael Willam-ov, *Das Leben Jesu im Lande und Volke Israel*, koji je već preveden na devet svjetskih jezika, a drugi se prijevodi pripravlja. Tim sam djelom upoznao čitaoc B. S. pred dvije godine (Bogoslovska Smotra XXII. (1934), 407). Pred par je mjeseci izašlo gornje djelo. Obadviye su knjige naučni rezultati Willamova godišnjeg boravka u Palestini godine 1929., studija svetog teksta i židovske arheologije.

Marija je predmet, koji se obrađivao s najrazličnijih stajališta. Tako: Marija u slikarstvu, kiparstvu, u lijepoj književnosti, u legendama i dr. Svaki bi od tih pogleda htio obuhvatiti sve ostale i reći svoju, koja bi imala biti konačna i za njih. Nije uspje-